

ДИНАМІКА ЩІЛЬНОСТІ ТА ЗАПАСУ БІОМАСИ ПОПУЛЯЦІЇ *TARAXACUM OFFICINALE* WEBB EX WIGG. НА РЕКРЕАЦІЙНОМУ ГРАДІЄНТІ

Лук'яненко О.О., Кирильчук К.С.
Сумський національний аграрний університет

Одними із високо інформативних параметрів популяцій являється її щільність та запас біомаси на одиницю площі. Вони поряд із іншими параметрами відображають ступінь сприятливості середовища, в якому існує популяція. Рекреація здійснює значний вплив на екосистеми, зокрема урбоекосистеми, що потребує особливої уваги з боку науковців для організації оптимального навантаження для збереження біорізноманіття міста.

Дослідження проводилося на рекреаційному градієнті, що включав три ступеня від РГ0 до РГ2 (РГ0 – ділянки без рекреаційного впливу, РГ1 – ділянки із середнім рекреаційним навантаженням та РГ2 – ділянки із значним рекреаційним навантаженням) в умовах міста Суми протягом 2013 - 2016 років. Було оцінено щільність та запас біомаси популяцій *Taraxacum officinale* Webb ex Wigg. у різних умовах зростання.

В табл. 1 наведено дані щодо щільності популяцій *T. officinale* на рекреаційному градієнті. Так, найвища щільність популяцій досліджуваного виду характерна для ділянок із середнім рівнем рекреаційного навантаження, де вона становить 8,0 особин на м². На ділянках без рекреаційного навантаження (РГ0) і на ступені РГ2 щільність становить відповідно 4,0 та 3,5 особин на м², тобто має близькі значення. Таким чином, на ділянках без рекреаційного навантаження (РГ0) щільність обумовлена значною конкуренцією з боку інших видів, на ступені РГ1 конкуренція послаблюється через випадіння певної кількості чутливих до рекреації видів і щільність *T. officinale* зростає. Значне ж збільшення рекреаційного навантаження (посилення стресу) (РГ2) веде до зменшення кількості особин на одиницю площі до рівня РГ0.

Таблиця 1

Динаміка щільності та запасу біомаси популяції кульбаби лікарської на рекреаційному градієнті

Ступінь рекреаційного градієнта	Щільність популяції, шт./м ²	Середня фітомаса однієї особини, г	Запас біомаси, г/м ²
РГ0	4,0	16,07	64,28
РГ1	8,0	12,13	97,04
РГ2	3,5	3,55	12,43

Одночасно із зміною щільності популяцій змінюється такий популяційний параметр як запас біомаси популяції у розрахунку на одиницю площі (табл. 1). Видно, що найбільшим запасом біомаси характеризується популяція на ступені РГ1, де даний показник складає 97,04 г/м² (це є результатом збільшення щільності популяції на даному ступені градієнта). Дещо менший він на ступені РГ0 - 64,28 г/м² (у 1,5 рази менше, порівняно із РГ1). Найменший запас біомаси має популяція *T. officinale* на ступені РГ2 через суттєве зменшення середньої фітомаси окремої особини (результат загального здрибнення особин). Таким чином, найбільшим запасом біомаси характеризуються популяції *T. officinale* на ступені РГ1, що підтверджує відносну стійкість досліджуваного виду до різного роду навантажень, у тому числі рекреаційних.